

دانشگاه علوم پزشکی اردبیل
دانشکده دندانپزشکی
پایان نامه جهتأخذ درجهی دکترای حرفه‌ای دندانپزشکی

عنوان:

بررسی احتمال نهفتگی کائین دائمی ماگزیلا بر روی رادیوگرافی
پانورامیک در بیماران ۱۳-۷ ساله‌ی مراجعه کننده به مراکز درمانی
دندانپزشکی کودکان در اردبیل از فروردین ۱۴۰۰ تا شهریور ۱۴۰۱

استاد راهنمای:

دکتر سمیه حکمت‌فر

استاد مشاور:

دکتر تلما ظهیریان مقدم
دکتر پریسا نگهدار

نگارش:

فاطمه نوری

بررسی احتمال نهفتگی کانین دائمی ماگزیلا بر روی رادیوگرافی پانورامیک در بیماران ۱۳-۷ ساله‌ی مراجعه کننده به مراکز درمانی دندانپزشکی کودکان در اردبیل از فروردین ۱۴۰۰ تا

شهریور ۱۴۰۱

چکیده

مقدمه: بعد از مولر سوم، کانین دائمی ماگزیلا بیشترین دندانی است که دچار نهفتگی می‌شود و اهمیت ویژه‌ای در زیبایی و فانکشن دارد؛ بنابراین پیش‌بینی، تشخیص و درمان به موقع این اختلال می‌تواند از عوارض بعدی آن که شامل تحلیل ریشه‌ی دندان‌های مجاور، انکیلوز وغیره است، جلوگیری کند و باعث کاهش هزینه‌های درمانی شود. هدف از این مطالعه تعیین احتمال نهفتگی این دندان در تصاویر پانورامیک است.

مواد و روش‌ها: در این مطالعه، علاوه‌بر ثبت اطلاعاتی مثل سن و جنسیت از کلیشه‌های رادیوگرافی پانورامیک افراد ۱۳-۷ ساله استفاده شد. ۳۸۵ رادیوگرافی از بین ۸۴۷ رادیوگرافی که معیارهای ورود به مطالعه را داشتند استخراج شد. برای ارزیابی احتمال نهفتگی کانین ماگزیلا از دو روش درجه‌بندی Ericson and Kurol (اصلاح شده توسط Lindauer و همکاران) و تجزیه و تحلیل Power and Short استفاده شد. در EK/L موقعیت کانین نهفتگی نسبت به دندان لترال بررسی شد که در یکی از بخش‌های I و II (احتمال کم نهفتگی) و بخش‌های III و IV (احتمال زیاد نهفتگی) قرار می‌گرفت. در PS زاویه‌ی بین محور طولی کانین نسبت به خط وسط اندازه‌گیری شد، زاویه‌ی بین ۳۰-۰ درجه احتمال کم نهفته شدن و زاویه‌ی بیشتر از ۳۱ درجه احتمال بالای نهفته شدن در نظر گرفته شد. برای ترسیم خطوط و زوایای مورد نیاز از نرم افزار Digimizer v5.4.9 استفاده شد. برای تحلیل داده‌ها از آزمون دقیق فیشر، کلموگروف اسمینیف و من ویتنی یو استفاده شد. داده‌ها برای تحلیل وارد نرم افزار SPSS نسخه‌ی ۲۱ شدند.

یافته‌ها: در این مطالعه در مجموع احتمال کل نهفتگی کانین دائمی ماگزیلا ۲/۹ درصد (در سمت راست ماگزیلا ۲/۳ درصد و در سمت چپ ماگزیلا ۳/۴ درصد) بود. احتمال نهفتگی کانین در روش EK/L PS و احتمال نهفتگی کل در سمت چپ بیشتر از سمت راست بود. بین جنسیت و احتمال نهفتگی این دندان در هیچ کدام از دو سمت راست و چپ رابطه‌ی معنی‌دار آماری وجود نداشت ($P = 0.741$). سمت راست ($P = 0.570$) سمت چپ. احتمال نهفتگی در افرادی که EK/L آن‌ها III و IV بود، زیاد بود ($P < 0.001$). میانگین رتبه‌ی متغیر PS (زاویه‌ی محاسبه شده) در هر دو سمت راست و چپ در گروهی که احتمال نهفتگی کانین دائمی ماگزیلا آن‌ها زیاد بود، بیشتر از میانگین رتبه‌ی متغیر مذکور در گروهی بود که احتمال نهفتگی کانین دائمی ماگزیلا آن‌ها کم بود ($P < 0.001$). (چپ).

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج مطالعه، موقعیت نوک کانین دائمی ماگزیلا نسبت به دندان لترال مجاور و زاویه‌ی کانین نسبت به خط وسط عوامل پیشگویی کننده‌ی خوبی برای پیش‌بینی احتمال نهفتگی این دندان هستند.

کلمات کلیدی: کانین دائمی ماگزیلا، دندان نهفته، رادیوگرافی پانورامیک

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
فصل اول: معرفی پژوهش	
۲	۱-۱. بیان مسئله.....
۸	۱-۲. اهداف پژوهش.....
۸	۱-۲-۱. هدف کلی.....
۸	۱-۲-۲. اهداف اختصاصی.....
۸	۱-۲-۳. اهداف کاربردی.....
۸	۱-۳. فرضیه‌های پژوهش.....
۹	۱-۴. تعریف واژه‌ها.....
فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه‌ی پژوهش	
۱۱	۲-۱. مقدمه.....
۱۱	۲-۲. مبانی نظری پژوهش.....
۱۱	۲-۲-۱. رویش دندان.....
۱۲	۲-۲-۲. عوامل مؤثر بر رویش دندان.....
۱۳	۲-۲-۳. تأثیر ژنتیک بر رویش دندان .....
۱۳	۲-۲-۴. تأثیر سن و جنسیت بر رویش دندان .....
۱۴	۲-۲-۵. تأثیر بلوغ دندان و رشد جسمانی بر رویش دندان .....
۱۵	۲-۲-۶. تأثیر تغذیه بر رویش دندان .....
۱۶	۲-۲-۷. تأثیر عوامل هورمونی بر رویش دندان .....
۱۶	۲-۲-۸. نهفتگی دندان .....
۱۷	۲-۲-۹. عوامل مؤثر بر نهفتگی دندان.....
۱۸	۲-۲-۱۰. نهفتگی دندان کائین دائمی ماگزیلا.....

۱۹.....	۲-۲-۱۱. شیوع نهفتگی کائنین دائمی ماگزیلا
۲۰.....	۲-۲-۱۲. تشخیص و معاینات نهفتگی کائنین دائمی ماگزیلا
۲۱.....	۲-۲-۱۳. ارزیابی بالینی نهفتگی کائنین دائمی ماگزیلا
۲۱.....	۲-۲-۱۴. ارزیابی رادیوگرافیک نهفتگی کائنین دائمی ماگزیلا
۲۲.....	۲-۲-۱۵. مدیریت و درمان نهفتگی کائنین دائمی ماگزیلا
۲۵.....	۲-۲-۱۶. عوارض نهفتگی کائنین دائمی ماگزیلا
۲۶.....	۲-۳. مروری بر پیشینه‌ی پژوهش
۲۶.....	۲-۳-۱. مروری بر پیشینه‌ی پژوهش در ایران
۲۸.....	۲-۳-۲. مروری بر پیشینه‌ی پژوهش در خارج
۳۱.....	۲-۳-۳. جمع‌بندی پیشینه‌های پژوهش

فصل سوم: مواد و روش‌ها

۳۵.....	۱-۳. نوع مطالعه و روش پژوهش
۳۳.....	۲-۳. جامعه‌ی آماری پژوهش
۳۵.....	۳-۳. معیارهای ورود به مطالعه و خروج به مطالعه
۳۵.....	۴-۳. حجم نمونه و روش نمونه‌گیری
۳۶.....	۳-۵. ابزار و روش گردآوری داده‌ها
۳۸.....	۶-۳. زمان و مکان انجام پژوهش
۳۸.....	۷-۳. متغیرهای پژوهش
۳۹.....	۳-۸. جدول متغیرها
۳۸.....	۹-۳. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها
۳۸.....	۱۰-۳. ملاحظات اخلاقی

فصل چهارم: یافته‌های پژوهش

۴۰.....	۴-۱. مقدمه
۴۰.....	۴-۲. یافته‌های توصیفی

۴۰	۴-۲-۱. توزیع سنی.....
۴۱	۴-۲-۲. توزیع جنسیت.....
۴۱	۴-۳. یافته‌های تحلیلی.....
۴۱	۴-۳-۱. توزیع احتمال نهفتگی کانین دائمی ماگزیلا بر حسب جنسیت.....
۴۳	۴-۳-۲. فراوانی و درصد افراد شرکت کننده در مطالعه بر حسب احتمال نهفتگی کانین دائمی ماگزیلا و روش EK/L.....
۴۴	۴-۳-۳. احتمال نهفتگی کانین دائمی ماگزیلا بر اساس روش PS.....
۴۶	۴-۳-۴. فراوانی و درصد افراد شرکت کننده در مطالعه بر حسب احتمال نهفتگی کانین دائمی ماگزیلا در سمت چپ و راست.....
۴۷	۴-۳-۵. فراوانی و درصد کل احتمال نهفتگی کانین دائمی ماگزیلا .....

فصل پنجم: بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادهای پژوهش

۴۹	۵-۱. بحث.....
۵۴	۵-۲. نتیجه‌گیری.....
۵۴	۵-۳. محدودیت‌ها و پیشنهادهای پژوهش .....
۵۴	۵-۳-۱. محدودیت‌ها.....
۵۵	۵-۳-۲. پیشنهادهای پژوهش .....
۵۶	منابع و مأخذ.....

فهرست جداول

عنوان	صفحة
جدول ۱-۳. جدول متغیرها.....	۳۷
جدول ۴-۱. توزیع فراوانی سن افراد شرکت کننده در مطالعه و مقایسه درصد آنها.....	۴۰
جدول ۴-۲. مقایسه‌ی فراوانی افراد شرکت کننده در مطالعه به تفکیک جنسیت.....	۱۴۲
جدول ۴-۳. مقایسه‌ی توزیع فراوانی احتمال نهفتگی کائن دائمی ماگزیلا بر حسب جنسیت	۴۲
جدول ۴-۴. فراوانی و درصد افراد شرکت کننده در مطالعه بر حسب احتمال نهفتگی کائن دائمی ماگزیلا و روش EK/L (در دو سمت راست و چپ).....	۴۳
جدول ۴-۵. احتمال نهفتگی کائن دائمی ماگزیلا براساس میانگین و انحراف معیار استاندارد متغیر PS	۴۴
جدول ۴-۶. نتایج آزمون کلموگروف اسمیرنف.....	۴۵
جدول ۴-۷. نتایج آزمون من ویتنی یو.....	۴۴
جدول ۴-۸. فراوانی و درصد افراد شرکت کننده در مطالعه بر حسب احتمال نهفتگی کائن دائمی ماگزیلا در سمت راست و چپ	۴۶
جدول ۴-۹. فراوانی و درصد کل احتمال نهفتگی کائن دائمی ماگزیلا.....	۴۷

فهرست اشکال

عنوان	صفحه
شکل ۳-۱: نحوه تعیین موقعیت کانین دائمی ماگزیلا در روش EK/L	۳۵
شکل ۳-۲: زاویه کانین دائمی ماگزیلا نسبت به خط عمود در روش PS	۳۵

فهرست نمودار

عنوان	صفحه
نمودار ۴-۱. نمودار میله‌ای فراوانی افراد شرکت کننده در مطالعه بر حسب احتمال نهفتگی کائن دائمی ماگزیلا و جنسیت	۴۲
نمودار ۴-۲. نمودار میله‌ای فراوانی افراد شرکت کننده در مطالعه بر حسب احتمال نهفتگی کائن دائمی ماگزیلا EK/L روش	۴۴
نمودار ۴-۳. نمودار ستونی احتمال نهفتگی کائن دائمی ماگزیلا بر اساس میانگین متغیر PS	۴۵